

Aan de raad van de gemeente Emmen

team
Concern Strategie en Advies

ons kenmerk 20.001557	uw kenmerk	bijlage	behandeld door A.M. Bosma	BSN
datum 26 maart 2020	telefoon 14 0591	fax	e-mail gemeente@emmen.nl	
onderwerp Perspectiefbrief 2020				

Geachte leden van de raad,

1. Inleiding

Wij willen u, ter voorbereiding op de Kadernota 2021 (en de Berap 2020-I), in een vroeg stadium op hoofdlijnen informeren over het financieel meerjarenperspectief van onze gemeente. Dat doen wij door middel van de perspectiefbrief. Met de perspectiefbrief wordt uw raad voorafgaand aan de Kadernota 2021 geïnformeerd over de majeure ontwikkelingen die het begrotingsresultaat (zullen gaan) beïnvloeden. Afgesproken is dat de perspectiefbrief vooral op hoofdlijnen en beknopt moet zijn.

2. Effecten van het coronavirus

De majeure autonome ontwikkelingen vindt u in deze brief. Echter, we worden ingehaald door de werkelijkheid en dat is op dit moment het coronavirus. Het virus beheerst ons dagelijkse leven en ook ons werk. Het virus heeft verstrekkende gevolgen. In de eerste plaats voor ieders gezondheid, maar ook voor de economie. Deze gevolgen kunnen we nu niet overzien.

Er wordt hard gewerkt in het gemeentehuis, maar ook daarbuiten om deze crisis het hoofd te bieden. In Drenthe trekken de gemeenten samen op in de Veiligheidsregio Drenthe. Maar ook lokaal laat het coronavirus zijn sporen achter. Horeca-gelegenheden zijn gesloten of bezorgen alleen. Winkels beginnen de deuren te sluiten. Bedrijfsprocessen staan stil. Wildlands, het theater en de bioscoop zijn gesloten. Grote economische effecten kunnen niet uitblijven. Het Rijk komt ondernemers tegemoet door een flink aantal regelingen. Als gemeente willen we ook in deze tijd ondernemers blijven faciliteren en ondersteunen door samen te zoeken naar kansen en mogelijkheden om de economie te stimuleren. Wij gaan kijken naar eventuele aanvullende maatregelen die we als gemeente ondernemers kunnen bieden. Dit kan effect hebben op de gemeentelijke financiën.

Daarnaast willen we u alvast meenemen in de mogelijke gevolgen van het coronavirus op lopende en toekomstige projecten van de gemeente. Onze medewerkers is gevraagd zoveel mogelijk thuis te werken. Ook werkt, zoals u in een informatiebrief van de voorzitter van de Veiligheidsregio Drenthe heeft kunnen lezen, een deel van onze medewerkers in Drents verband om de coronacrisis te beheersen. We hebben met elkaar afgesproken de dienstverlening aan onze inwoners zoveel mogelijk door te laten gaan. Die zaken hebben nu prioriteit. Omdat we nu geen uitzicht hebben op het moment waarop de situatie verbetert, vragen wij uw begrip voor aangepaste planningen. Zodra we concreet weten wat de gevolgen zijn, informeren wij u hier uiteraard over.

Wij houden u op de hoogte van het effect van het coronavirus in de gemeente Emmen. Daarnaast zullen wij u informeren over de financiële gevolgen, zodra we die in beeld hebben. We vragen daarin van u ook het vertrouwen.

3. Begrotingsresultaat 2020-2024

Als basis wordt het begrotingsresultaat genomen volgens de begroting 2020 voor de jaarschijven 2020 tot en met 2024 inclusief de effecten van de decembercirculaire 2019. Dit ziet er als volgt uit:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2020	2021	2022	2023	2024
- Begrotingsresultaat incl. jaarschijf 2024	106	-3.687	-1.992	225	1.598
- Decemercirculaire 2019	151	151	151	151	151
Actueel financieel perspectief	<u>257</u>	<u>-3.536</u>	<u>-1.841</u>	<u>376</u>	<u>1.749</u>

Hierna treft u een aantal ontwikkelingen aan die wij op hoofdlijnen zullen toelichten. Het gaat hierbij om autonome ontwikkelingen, dus ontwikkelingen gebaseerd op bestaand beleid danwel onontkoombaar (bijvoorbeeld op basis van wetgeving). Deze ontwikkelingen beïnvloeden het financieel perspectief in absolute zin behoorlijk. Dit betekent dat er nog steeds sprake is van dynamiek op de financiën van onze gemeente. Dit geldt trouwens voor gemeenten in het algemeen. We hebben landelijk te maken met stijgende kosten in het sociaal domein en tekort schietende rijksmiddelen.

4. Autonome ontwikkelingen

Wij kiezen bij het op geld zetten van de autonome ontwikkelingen voor de bestending van de eerder gekozen lijn van behoedzaamheid. Het beleid is en blijft een realistische begroting op te stellen waarbij de tegenvallers zijn verwerkt als ze bekend zijn en de meevallers worden verwerkt als ze zijn gerealiseerd.

Indexatie budgetten sociaal domein

WMO/Jeugdhulp

In onze begroting houden wij rekening met ongeveer 2 tot 2,5% jaarlijkse indexatie van de budgetten binnen het sociaal domein (WMO-HH, WMO-BG, WMO-BW, Jeugdhulp). Op basis van de contractuele afspraken moeten wij indexeren op basis van landelijke indexcijfers. Deze indexering ligt rond de 3,5% voor 2020. Dit betekent dat wij onze begroting voor 2020 moeten bijstellen. Wij gaan voor onze meerjarenbegroting op basis van het principe van behoedzaamheid er vanuit dat de indexatie voor de jaren vanaf 2021 ook rond de 3,5% zal zijn. Voor een deel is de verwachting dat hier ook rijksmiddelen tegenover staan. We moeten er echter rekening mee houden dat we een substantieel deel moeten opvangen uit de algemene middelen.

Leerlingenvervoer

Er wordt op het product leerlingenvervoer in de Emmense begroting nog geen rekening gehouden met indexatie. De Nea - Index wordt in het contract met publiek vervoer gebruikt als indexatienorm. Voor het boekjaar 2020 dient rekening gehouden te worden met een indexatiepercentage van 6,70%, vanaf 2021 houden we rekening met een percentage van 3,63%. Dit is het gemiddelde van de afgelopen 3 jaar.

Bij de voornoemde effecten WMO/Jeugdhulp en Leerlingenvervoer gaat het in totaal voor 2020 om een bedrag van -/- € 0,5 miljoen oplopend tot een bedrag van ruim -/- € 3 miljoen in 2024.

Stichting de Toegang

Stichting de Toegang vraagt in haar begroting 2020 ruim € 0,5 miljoen meer subsidie dan wij hebben begroot. Wij zijn hierover nog in gesprek met Stichting de Toegang.

Budget aanbesteding hulpmiddelen

Het huidige contract voor hulpmiddelen loopt tot en met oktober 2020. Dit betekent dat er vanaf november 2020 opnieuw aanbesteed moet worden. De voorbereidingen voor deze aanbesteding zijn momenteel volop gaande. De verwachting is dat de raming van het budget fors moeten worden bijgesteld. Op dit moment is niet te zeggen met welk bedrag. In de kadernota zullen wij een inschatting opnemen op basis van een ingeschatte bandbreedte.

Jeugdhulp

Gecertificeerde Instellingen

Wij hebben besloten om de tarieven van de Gecertificeerde instellingen (GI's) te verhogen. De verhoging van de tarieven is circa 15% terwijl in de begroting rekening was gehouden met een indexatie van 2,5%. Dit geeft vanaf 2020 een structureel effect van circa -/- € 0,3 miljoen.

Taakstellingen

Bij de begroting 2020 is op basis van een prognose medio september 2019 een deel van de taakstellingen op jeugdhulp afgeboekt voor een bedrag van € 1,3 miljoen structureel. Er blijft echter een aanzienlijk bedrag aan taakstellingen staan waarvan zeer twijfelachtig is of dit gerealiseerd kan worden. Een meer recente prognose van medio februari 2020 (gebaseerd op berekeningen op basis van de nieuwe aanbesteding) geeft de verwachting dat er nog een bedrag van circa -/- € 1,1 miljoen (2020) oplopend tot -/- € 1,7 miljoen (2024) aan taakstellingen afgeboekt moet worden.

Veiligheidsregio/EMCO

Veiligheidsregio

De bijdrage aan de VRD is op basis van de kaderbrief van de VRD bepaald. Vanaf 2021 gaat onze bijdrage met afgerond -/- € 0,3 miljoen omhoog. Voor een deel betreft dit een doorwerking vanuit 2020.

Emco

De EMCO heeft een aangepaste begroting 2020-2024 opgesteld. Dit geeft voor 2020 een voordeel van ruim +/+ € 0,7 miljoen. Dit voordeel wordt verrekend met de binnen onze begroting nog openstaande taakstelling. De taakstelling is in 2020 hiermee bijna in zijn geheel opgelost. Voor het jaar 2021 kan ook een deel van de taakstelling worden ingevuld. De effecten van de aangepaste begroting zullen worden betrokken bij de Kadernota 2021.

De EMCO voert op basis van afgesproken bestekken jaarlijks werkzaamheden voor ons uit op diverse gebieden. Ook dit jaar zijn wij weer geconfronteerd met een indexatie op deze bestekken tussen de 3 en 3,5%. In de begroting is geen rekening gehouden met deze indexatie. Bij de Kadernota 2021 gaan we alsnog deze indexatie in de begroting verwerken.

Verbonden partijen

In VDG-verband wordt gewerkt aan een gezamenlijk beleidskader voor gemeenschappelijke regelingen. Dit om meer grip te krijgen op de indexatie van de gemeentelijke bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen. Ook het risicomanagement met betrekking tot verbonden partijen is in het jaar 2019 op

onderdelen geïntensiveerd. In brede zin zal dit in 2020 nader worden uitgewerkt. Bij onze verbonden partijen speelt uiteraard ook het coronavirus een rol. In ieder geval zijn er naar verwachting grote gevolgen voor Wildlands en de GGD.

Structurele effecten Berap 2019-II

Menso

In de Berap 2019-II is gecommuniceerd dat er in onze begroting een erg vervelende fout is ontstaan met betrekking tot de bijdrage aan Menso. Het herstel hiervan geeft een meerjarige negatieve afwijking van afgerond +/- € 0,4 miljoen.

We gaan ervan uit dat de taakstelling Menso/EMCO/Buurtsupport zal worden ingevuld. De omvang van de taakstelling is voor 2020 nog circa € 0,4 miljoen en daarna afgerond € 0,6 miljoen structureel. Verdere voordelen op de begroting EMCO zullen in ieder geval hieraan worden gekoppeld.

Rentekosten

In de Berap 2019-II is een groot voordeel gerapporteerd op kapitaallasten (rente en afschrijving). De ontwikkelingen op zowel de geldmarkt (kort) als de kapitaalmarkt (lang) zijn gunstig geweest en leiden tot een lagere inschatting van de kosten voor het aantrekken van leningen. Wij verwachten een voordeel op rente van +/- € 0,6 miljoen in 2020 oplopend tot +/- € 1,0 miljoen in 2024. Voor wat betreft de schatting van de afschrijvingen zijn we bezig met maken van een meerjarige zo accuraat mogelijke investeringsplanning. De effecten hiervan zijn nog niet bekend.

Bed Bad en Brood

Op basis van de huidige situatie is een berekening gemaakt van de te verwachten kosten. Voor 2020 en 2021 is er een tekort ten opzichte van de rijksmiddelen van respectievelijk +/- € 0,2 en +/- € 0,4 miljoen. Vanaf 2022 zetten we dit tekort vooralsnog op PM. Het Rijk financiert de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen onder meer door afbouw van de financiering Bed Bad Brood. Dit gaat echter niet met gelijktijdige afbouw van kosten gepaard. De gemeente Emmen voert gesprekken met de gemeente Groningen en het ministerie van justitie hoe de gevolgen van deze werkwijze voor Emmen kunnen worden beperkt. Emmen heeft een relatief grote BBB voorziening en daar mee zijn verschillende opties mogelijk.

Hogere kosten AREA

Wij hebben de PO Area 2020 ontvangen. Op dit moment voorzien wij een afwijking in negatieve zin ten opzichte van het in onze begroting 2020 opgenomen bedrag. De hoogte van de afwijking is nog niet bekend, omdat er sprake is van enkele nog onbekende factoren waar het gaat om verrekeningen op posten binnen het PO. Voor de jaren 2021 en verder houden wij rekening met een jaarlijkse indexatie op basis van het raamcontract. Deze indexatie heeft tot gevolg dat de afwijking groter wordt. Wij onderzoeken of wij (een deel) van de extra kosten mee kunnen nemen in een verhoging van het tarief afvalstoffenheffing.

Opbrengst dividend

AREA

Het dividend dat wij ontvangen van AREA staat al enkele jaren dusdanig onder druk dat dit leidt tot nadelen in de berap's. Het te ontvangen dividend AREA wordt daarom structureel afgeraamd met afgerond +/- € 0,2 miljoen.

Enexis

De hele energiesector staat voor grote investeringen (klimaatakkoord, energietransitie, etc.). Hierdoor staat het rendement van de netwerkbeheerders (waaronder Enexis) onder grote druk. Voorzichtigheidshalve wordt de raming voor het te ontvangen dividend verlaagd met afgerond +/- € 0,1

miljoen in 2020 oplopend tot -/- € 0,4 miljoen in 2024.

Kosten e-depot

Het e-depot is bedoeld voor het digitaal archief. Vanuit een e-depot kunnen alle gearchiveerde stukken ontsloten worden. Het hebben van een goed e-depot geldt voor alle digitale informatie die onder de Archiefwet valt en langer dan 10 jaar bewaard moet blijven. Deze kosten zijn onontkoombaar omdat het een wettelijke verplichting is. De structurele kosten worden ingeschat op -/- € 0,3 miljoen.

Stelpost loonstijging

De stelpost loonstijging wordt vanaf 2021 met afgerond -/- € 0,5 miljoen verhoogd. Dit is op basis van inschattingen van de toekomstige cao-stijging en de anciënniteit.

Leges

De verwachting is dat de opbrengsten voor de WABO leges in 2020 hoger uitvallen dan begroot. Dit brengt extra werkzaamheden met zich mee. Een deel van de extra opbrengst wordt daarom ingezet voor extra formatie c.q. inhuur. Per saldo is er naar verwachting nog wel sprake van een voordeel. In het kader van de invoering van de Wet kwaliteitsborging en de Omgevingswet is het de verwachting dat de opbrengsten van de WABO leges vanaf 2021 zullen dalen. Hoeveel dit zal zijn is nu lastig te zeggen. Wellicht dat er ook sprake zal zijn van lagere kosten. In aanloop naar de begroting 2021 zullen we hier meer zicht op krijgen.

Bodemdaling

Sinds half oktober 2019 ontvangt de gemeente meldingen van inwoners uit de omgeving van Nieuw-Amsterdam over schades aan woningen, mogelijk als gevolg van daling van de bodem. De gemeente voelt zich als eerste overheid verantwoordelijk om richting de inwoners een zorgvuldig proces op te starten, waarmee inzicht wordt gegeven in oorzaken en oplossingsrichtingen en ook een platform wordt geboden voor het stellen van vragen en het oplossen van acute problemen op het gebied van veiligheid. Hiervoor is een projectorganisatie ingericht.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

In de komende jaren moeten als gevolg van landelijke wet- en regelgeving de gemeentelijke gebouwen worden verduurzaamd. Zo moeten onze kantoren per 01-01-2023 minimaal voldoen aan energielabel C. Het gemeentehuis en de het gebouw aan de Handelsweg voldoen hier nu niet aan. Sanctie op het niet behalen van label C per 1-1-2023 is dat de kantoren niet meer als kantoor gebruikt mogen worden. De gemeente moet vanuit haar handhavingstaak er op toezien dat eigenaren van kantoorgebouwen aan de norm voldoen. De investeringen in het gemeentehuis en het gebouw aan de Handelsweg worden geschat op respectievelijk € 7,5 miljoen en € 0,5 miljoen. Dit is een eerste en voorlopige inschatting waarbij nadere berekeningen nog worden gemaakt. Bij de totale investering van € 8,0 miljoen horen structurele nettokosten (kapitaallasten minus kostenbesparing op energie/onderhoud) van -/- € 0,3 miljoen.

Verder moet in het kader van de verduurzaming rekening gehouden worden met extra maatregelen die nu lastig in te schatten zijn, maar in de loop van 2020 duidelijker worden. Voor de verduurzaming van ons vastgoed is een integraal onderzoek gestart naar 25 gebouwen (sporthallen, gymzalen, zwembaden en gemeentehuis). Hiervan zijn de resultaten nog niet inzichtelijk. Voor de kadernota 2022 worden de resultaten van deze 25 gebouwen meegenomen.

BUIG

Met betrekking tot het BUIG-scenario in de begroting stellen wij nu geen aanpassingen voor. Er is eind 2019 een geringe afwijking in het aantal uitkeringen ten opzichte van het scenario en de gemiddelde prijs

per uitkering is over 2019 iets lager dan waarmee in het scenario gerekend is. Een belangrijke onzekerheid in het scenario is de omvang van de rijksmiddelen. Hierover hebben wij op dit moment geen nieuwe informatie. Er is ook veel onzekerheid over de effecten op de BUIG-uitgaven als gevolg van het coronavirus. Daar is wellicht over een aantal maanden meer over te zeggen.

BTW Sport

Per 1 januari 2019 is de btw-aftrek voor sportinvesteringen door gemeenten vervallen. Om deze extra kosten voor gemeenten te compenseren, heeft de Rijksoverheid de subsidieregeling Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) geïntroduceerd. Echter, deze regeling is tijdelijk en loopt tot 2024. Dit kan mogelijk een nadeel geven van +/- € 0,7 miljoen. Wellicht zal de regeling vanaf 2024 op de één of andere manier worden voortgezet. Omdat dit onduidelijk is en het jaar 2024 nog ver weg is nemen we een mogelijk nadeel nu nog niet mee. Wij volgen de ontwikkelingen op dit onderdeel.

Herziening gemeentefonds

De herziening van het gemeentefonds is met een jaar uitgesteld. Dit betekent dat de effecten van de herziening pas vanaf 2022 zich zullen voordoen. De reden van uitstel van de herziening is dat de nieuwe verdeelmodellen onvoldoende een verbetering zijn ten opzichte van de huidige verdeling. Ook is grosso modo de uitkomst van de nieuwe verdeelmodellen dat de grote steden erop vooruit gaan en het platteland erop achteruit. Voor het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties is deze uitkomst niet acceptabel. Het komende half jaar wordt verder gewerkt aan een betere verdeling. Wat voor ons de richting van de uitkomst is valt nu nog niet te zeggen. De verwachting is dat in de decembercirculaire 2020 de uitkomsten worden gepubliceerd.

Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG)

In de kadernota 2021 verwerken we de uitkomst van het actuele Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG). De uitkomsten voor de jaren 2020 en verder zijn nog niet bekend.

Diversen

Naast de hiervoor genoemde substantiële ontwikkelingen zijn er ook ontwikkelingen met een minder groot beslag op de financiële ruimte. Bij elkaar opgeteld gaat het dan echter wel om een substantieel bedrag van geschat +/- € 1,0 miljoen structureel. In de Kadernota 2021 zullen wij een compleet beeld geven.

Nadrukkelijk wordt vermeld dat met deze brief geen budgetten beschikbaar worden gesteld, geen aanpassing van de begroting plaats zal vinden, geen beleidskeuzes worden gemaakt en ook geen dekkingsvoorstellen worden gedaan. De Kadernota 2021 is hiervoor het juiste document.

5. Conclusies

Kadernota 2021

De autonome ontwikkelingen zijn bij elkaar opgeteld absoluut gezien een fors bedrag. Het gaat daarbij om een bedrag van afgerond tussen de +/- € 6 miljoen en +/- € 10 miljoen. Dit heeft een grote impact op ons financieel perspectief en de ombuigingsopgave. Ook komt hiermee het realiseren van onze ambities nog verder onder druk. Wij gaan in aanloop naar de kadernota een maximale inspanning doen op het bijsturen op deze ontwikkelingen. Gezien het autonome karakter van de ontwikkelingen voorzien wij wel dat er een substantieel deel van de genoemde bandbreedte in de kadernota 2021 zal moeten worden verwerkt. Bij de kadernota zullen wij hiervoor dan met dekkingsvoorstellen komen.

In deze perspectiefbrief geven we een inzicht in de stand van het perspectief inclusief de autonome ontwikkelingen. Daarbij hebben wij het niet over de ambities die we nog willen realiseren en ook niet

over de keuzes met betrekking tot de ombuigingen. Deze krijgen een plaats in de Kadernota 2021. Wij zullen u wel vroegtijdig betrekken bij de verdere uitwerking hiervan.

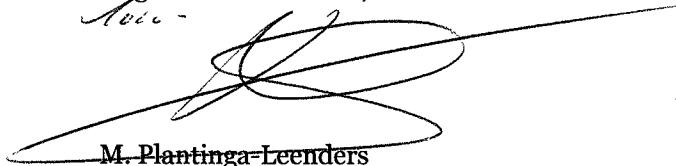
Het jaar 2020

De geschetste autonome ontwikkelingen hebben voor een deel ook een effect op het jaar 2020. Dit gaat om een bedrag van tussen de -/- € 4 en -/- € 6 miljoen. Wij gaan een maximale inspanning doen op het bijsturen op deze ontwikkelingen. Ook zullen wij daar waar nodig vroegtijdig maatregelen treffen. Wij zullen uw raad daarover tijdig informeren.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

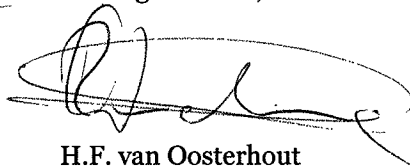
Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Emmen,
de gemeentesecretaris,

Handwritten mark

M. Plantinga-Leenders

Handwritten mark
de burgemeester,

H.F. van Oosterhout